

Ambrus Gergely

ESEMÉNYEK ÉS NEVEIK: DAVIDSON METAFIZIKÁJA

Az események ontológiája és szemantikája az „általános metafizika” és a jelentésemélet önálló területe, de kapcsolódik tudatfilozófiai és cselekvéseméleti kérdésekhez is. Így például a test-lélek viszony Davidson-féle értelmezése, az ún. *anomáliás monizmus*, döntően támaszkodik az esemény fogalmára. Az események értelmezése azonban az elmélet bírálói szempontjából is alapvető jelentőségű. Davidsonnal szemben ugyanis az egyik legsúlyosabb vád – amit Kim fogalmazott meg –, hogy metafizikája inkonzisztens; eseményfogalma (valamint az okságról vallott kapcsolódó nézetei) és az anomáliás monizmus között ellentét feszül¹. Az alábbiakban a mentális és a fizikai jelenségek viszonyának davidsoni elméletét vizsgálom Kim bírálatainak a perspektívájából.

Davidson monizmusa az események vonatkozásában azt jelenti, hogy a világ minden eseménye fizikai: vagy „tisztán” fizikai (az élő és az élettelen természet változásai), vagy mentális és fizikai (az elmeállapotok változásai illetve a cselekvések) – a mentális események ugyanis mindig azonosak valamilyen fizikai (agy, viselkedési, mozgási) eseménnyel. Az „anomáliás” jelző arra utal, hogy a mentális és a fizikai jelenségeket nem kötik össze törvényszerű kapcsolatok, nincsenek pszichológiai vagy pszichofizikai törvények.

Az anomáliás monizmust többnyire az antiredukcionista fizikalizmus (materializmus) egy formájának szokás tekinteni. Davidson fizikalistaként jellemezni azonban némiképp félrevezető, hiszen nézetei Spinoza kettős aspektus-elméletével is rokonságban állnak² és kantianus interpretációt is adhatunk róluk – utóbbira az írás végén visszatérek. Mindazonáltal Davidson – úgy is mint Quine legközelebbi tanítványa – kétségkívül naturalista elkötelezettségű, ezért egyelőre fogadjuk el az anti-redukcionista fizikalisták táborába sorolását. A mentális jelenségek Davidson-féle ontológiája ezen értelmezés szerint két állítással ragadható meg. Egyfelől a mentális tulajdonságok nem azonosak semmilyen fizikai (agy, viselkedési) *tulajdonsággal* (antiredukcionizmus), másfelől viszont minden mentális esemény azonos valamilyen fizikai (agy, viselkedési) *eseménnyel* (fizikalizmus).

Az esemény fogalmának elemzéséhez érdemes szétválasztani az azonossággal kapcsolatos kérdések két fajtáját. A *szemantikai kérdés*: min múlik, hogy két különböző esemény-kifejezés (eseményekre utaló név, leírás, névmás) ugyanazt az eseményt jelöli. A *metafizikai kérdés* az események azonossági kritériumára vonatkozik, más szóval arra, hogy „mi tesz két eseményt azonossá”? Davidson gyakran alkalmazza az utóbbi formulát – ami megtévesztő, hiszen összemosza a szemantikai és a metafizikai aspektust: *két különböző esemény nyilván soha nem azonos*, legfeljebb két esemény-kifejezés utalhat azonos eseményre. Egyértelműen megfogalmazva a metafizikai kérdés tárgya az események „beazonosítási” avagy individuációs kritériuma.

A továbbiakban csak a metafizikai kérdést fogom vizsgálni. Ez megengedhető, mert Davidson esetében a szemantikai és a metafizikai kérdés *független*: szerinte ugyanis egy eseményt az oksági folyamatok láncában betöltött helye azonosít – ez pedig nem függ attól, hogyan írjuk le az eseményt. Együttjáró mentális és fizikai események vonatkozásában ez azt jelenti, hogy egy mentális esemény, pl. valamilyen akarati aktus akkor azonos egy agyi eseménnyel, ha kiváltó okai(k) (hitek, vágyak,

¹ Kim (3)

² Maga is ír erről, lásd Davidson (8).

észlelések) és oksági következményeik (cselekvések³) azonosak. Másfelől, ha „a mentális és a fizikai esemény azonos”, akkor a mentális illetve a fizikai kifejezéseket tartalmazó leírás ugyanazt az eseményt választja ki. (A korreferálás empirikus tény, hiszen a mentális leírások *a priori* nem dedukálhatók a fizikaiakból és ez fordítva sem lehetséges.)

Kérdésünk tehát az, hogy az események ilyen értelmezése összeegyeztethető-e az anomáliás monizmussal, a mentális-fizikai esemény-azonosság tézissel. Az elemzéshez meg kell vizsgálnunk Davidson okság-elméletét is, amelynek a legfontosabb elemei a következők. Egyfelől az okság *események közötti*, metafizikailag egyszerű reláció. Másfelől az oksági viszonyokra vonatkozó állítások két csoportra, *oksági* illetve *okságilag magyarázó* állításokra bonthatók. Az előbbiek fontos jellemzője, hogy extenzionálisak: a bennük szereplő leírások *salva veritate* felcserélhetők olyan más leírásokkal, amelyek ugyanazt az eseményt jelölik. Így például „A hurrikán okozta a város pusztulását” mondat ugyanazt a tényt fejezi ki, mint az, hogy „A *Times* egy bizonyos számának a címdalán szereplő esemény okozta a *Herald Tribune* egy bizonyos számának a címdalán szereplő eseményt” (amennyiben a *Times* címlapján a hurrikán, a *Tribune*-én a rombadőlt város szerepel). Az utóbbiakkal kapcsolatban az anomáliás monizmus tételt kifejtő „Mental Events”⁴ tanulmány a következőt állítja: oksági magyarázatul szolgáló mondatban az események-leírások csak fizikai kifejezéseket tartalmazhatnak (mentálisakat tehát nem). Az emellett szóló érv Davidson oksági magyarázat fogalmára illetve a fizikáról és a törvényekről vallott nézeteire épül. Eszerint két esemény kapcsolatáról akkor adunk oksági magyarázatot, ha szigorú törvények alá vonjuk („szubszumáljuk”) azokat⁵; másfelől kizárólag a fizika törvényei szigorúak. Ha tehát a hurrikán okozta a város pusztulását, akkor „a hurrikán” illetve „a város pusztulása” eseményeknek van olyan leírásuk, amelyeket az „A hurrikán okozta a város pusztulását” mondatba helyettesítve (elvből) szigorú törvényekből dedukálható mondatot kapunk. Ezek a hurrikán, illetve a város rombadőlésének megfelelő fizikai leírásai. Davidson szerint az ilyen leírással meghatározott hurrikán-esemény *okságilag magyarázza* a város pusztulását, míg az, hogy „A *Times* egy bizonyos számának a címdalán szereplő esemény okozta a *Herald Tribune* egy bizonyos számának a címdalán szereplő eseményt” nem oksági magyarázat. „A hurrikán okozta a város pusztulását” egyedi oksági állítás azonban a hurrikánnak illetve a város pusztulásának a tetszőleges leírása mellett igaz.

Az anomáliás monizmus talán leghatásosabb bírálata Jaegwon Kim-hez fűződik. Kim szerint Davidson anomáliás monizmusa inkonzisztens, ugyanis vagy redukcionizmus vagy a mentális események epifenomenalitása következik belőle – Davidson pedig mindkettőt elutasítja. Érve a következő. Oksági magyarázatokban az ok-eseményre illetve annak *okságilag hatékony* tulajdonságára kell hivatkozni. Ha az oksági magyarázatokban – mint Davidson állítja – az ok-eseménynek csak valamilyen fizikai tulajdonsága szerepelhet (és mentális nem), akkor az okságilag hatékony tulajdonság fizikai; az esemény csak fizikai eseményként, fizikai tulajdonsága által fejt ki oksági hatást. De mi a szerepe akkor a mentális tulajdonságnak? Hogy értelmezzük az ok-eseményt mentális eseményként? Ha azt válaszoljuk, hogy a mentális tulajdonság *azonos* a fizikai tulajdonsággal és így okságilag hatékony, akkor egyfajta mentális-fizikai tulajdonság-azonosság-tézishez jutunk, amit Davidson elvet. Ha viszont azt válaszoljuk, hogy a mentális és a fizikai tulajdonság nem azonos, akkor a mentális tulajdonságot epifenomenálisnak kell tekintenünk – Davidson ezt is elutasítja. (Vagy

³ Az ok- és okozat-eseményeket itt mentális terminológiával írjuk le, de ugyanúgy fizikai leírásokat is alkalmazhatnánk.

⁴ Davidson (8).

⁵ Davidson itt Hempel nomologikus-deduktív oksági magyarázat értelmezését követi.

pedig a fizikai tulajdonság epifenomenális(!); esetleg oksági túldeterminációval állunk szemben – de ilyen feltevéseket nemigen tulajdoníthatunk Davidsonnak.)

Kim bírálataira többféle válasz is adódik. Egy lehetőség az oksági magyarázat fogalmának olyan módosítása, amely magyarázatnak tekinti a nem-szigorú⁶ törvények alá vonást is. Eszerint az ok-eseményre *mentális eseményként* hivatkozó mondat⁷ akkor nyújthat oksági magyarázatot, ha dedukálható valamilyen nem-szigorú pszichológiai, vagy pszichofizikai törvényből. Ezzel egyebek közt az a probléma, hogy Davidson nem csak a szigorú, hanem a nem-szigorú (valószínűségi érvényű) pszichológiai törvények létezését is tagadja. Szerinte alaptalan remény, hogy empirikus kutatásokra támaszkodva sikerülhet olyan (akárcsak valószínűségi érvényű) pszichológiai törvényeket felfedezni, amelyekből mentális események, például döntések, cselekvések megjósolhatók⁸. Másfelől ez a stratégia nem kezeli az oksági túldetermináció problémáját: az, hogy az oksági magyarázatot nem-szigorú törvények alá foglalásként értelmezzük mit sem változtat azon, hogy a mentális tulajdonságokra hivatkozó oksági magyarázat mellett mindig lesz egy fizikai tulajdonságokra hivatkozó oksági magyarázat is.

Próbálkozhatunk esetleg az anti-redukcionizmus olyan értelmezésével, amely megengedi, hogy a mentális és a fizikai tulajdonságoknak különbözőféle oksági magyarázó szerepet tulajdonítsunk. Eszerint a mentális tulajdonságok redukálhatatlansága abban is megnyilvánul, hogy fizikai tulajdonságok többféleképpen is megvalósíthatják ezeket.⁹ Ekkor az oksági magyarázatról adhatunk olyan értelmezést, amely szerint egy mentális tulajdonság oksági hatékonyságából nem következik semmilyen *partikuláris* fizikai-agyi tulajdonság oksági hatékonysága – noha *valamilyen* megvalósító fizikai tulajdonság szükséges ahhoz, hogy a mentális tulajdonság okságilag hatékony lehessen. Ilyenformán a mentális és a fizikai tulajdonságok magyarázó szerepe eltérő jellegű lenne. El kell azonban ismerni, hogy ez az elképzelés meglehetősen mentalisztikus, a fizikai tulajdonságoknak, folyamatoknak csak aféle „fizikalista fügefalevél” szerepet juttat. Mivel csak annyit tesz fel, hogy *valamilyen* fizikai közeg szükséges a mentális esemény megvalósulásához, ezért a fizikai világ állapota, törvényeinek semmilyen magyarázó szerep sem jut.

Másfelől Kim¹⁰ nyomós érveket hoz fel amellet, hogy az anti-redukcionista fizikalizmus olyan értelmezése, amely a redukálhatatlan mentális tulajdonságokat a többféle megvalósíthatóság fogalmával értelmezi, tarthatatlan, mivel *nincsenek* (a releváns értelemben) többféleképp megvalósítható tulajdonságok. Ez a vita jelenleg is folyik, Block¹¹ például cáfolni próbálja Kim vonatkozó érvét. Azonban még ha sikerülne is megvédeni az anti-redukcionizmus többféle megvalósíthatóságára támaszkodó fogalmát, a fenti értelmezés – funkcionalista felhangjai miatt – meglehetősen távol áll Davidson eredeti anomáliás monizmus koncepciójától.

Mindezek miatt Kim „redukcionizmus vagy epifenomenalizmus” dilemmájából érdemes más irányban keresnünk a kiutat. Davidson válasza¹² szerint az okság *események közötti* (és nem tulajdonságok közötti) reláció, ezért nincs értelme annak a kérdésnek, hogy mely *tulajdonsága révén* okoz egy esemény egy másik eseményt. Ez a válasz azonban első látásra nem túl meggyőző. Hiszen értelmesebbnek tűnik különbséget tenni okságilag hatékony és nem hatékony tulajdonságok között, s így az a

⁶ Davidson a szigorú törvény ellentétének a valószínűségi érvényű törvényeket tekinti. Ez kicsit megtévesztő, hiszen vannak szigorú valószínűségi, pl. kvantummechanikai törvények is.

⁷ Tehát amelyben az ok-eseményt mentális leírással azonosítjuk.

⁸ Ezt részben korai empirikus pszichológiai kutatásaira alapozza, amelyek eredményeit Patrick Suppes-szel írott könyvében (Davidson (10)) adta közre.

⁹ Mégpedig *meghatározatlanul* sokféleképpen, azaz ha a mentális tulajdonságok megvalósító bázisa fizikai tulajdonságok *nyíltvégű* diszjunkciója.

¹⁰ Kim (2).

¹¹ Block.

¹² Davidson (8).

kérdés is értelmes, hogy egy esemény milyen tulajdonsága révén fejt ki oksági hatást. A hurrikán sebességének és időtartamának például van oksági szerepe abban, hogy a város rombadőlt, míg annak, hogy a hurrikán a *Times* címlapján szerepelt, nincs¹³.

De vizsgáljuk meg Kim előfeltevéseit, illetve Davidson válaszában szélesebb kontextusát. Kim a következő nézetet tulajdonítja Davidsonnak: egy esemény csak akkor lehet ok, ha „törvény instanciál”¹⁴: azaz két esemény viszonya akkor lehet oksági, ha kapcsolatuk valamilyen törvény megnyilvánulása. Ez egybevág Kim saját metafizikai nézeteivel, miszerint az okság tulajdonságok között fennálló, nomologikus reláció, illetve hogy az oksági magyarázatoknak az okságilag hatékony tulajdonságokra kell hivatkoznunk.

Davidson azonban ezen előfeltevések egyikét sem fogadja el. Az okság szerinte *események közötti* és metafizikailag *primitív* (törvényekre nem redukálható) reláció, tehát elveti az okság nomologikus felfogását, illetve hogy az okság tulajdonságok közötti reláció lenne. Így szerinte arról sem értelmes beszélni, hogy egy esemény milyen tulajdonság megjelenítőjeként, fizikaiként vagy mentálisként okozott egy másik eseményt. (Már csak azért sem, mert ő, Kimmel szemben, az eseményeket *nem* tulajdonságok megjelenítőiként értelmezi.)

Határozottan Kim mellett szól viszont, hogy ha elfogadjuk az okságilag hatékony és hatástalan tulajdonságok megkülönböztetésének értelmességét, – ami pedig fenti példánk fényében meggyőzőnek látszik –, valamint az oksági magyarázatról deduktív-nomologikus értelmezést adunk, akkor az oksági reláció nomologikus felfogása igencsak kézenfekvő. Hiszen ha ezt nem fogadjuk el, akkor az oksági magyarázat és az oksági reláció értelmezése között ellentét feszül. Meg kell ugyanis magyaráznunk, hogy az egyedi oksági relációk vajon miért vonhatók bizonyos törvények alá, ha egyszer nem ezen törvények megnyilvánulásai?

Erre a magyarázatra azonban van mód Davidson filozófiájának más elemeire támaszkodva. Davidson ugyanis az oksági magyarázat több fajtáját is megkülönbözteti. Az anomáliás monizmus mellett érvelő *Mental Events*-ben valóban a Hempel-féle deduktív-nomologikus értelmezésre támaszkodik; máshol viszont, például az *Actions, Reasons, and Causes* című tanulmányában¹⁵, másfajta oksági magyarázat fogalmat alkalmaz. Vessük össze a kettőt!

Az *Actions, Reasons, and Causes*-ban Davidson amellet érvel, hogy egy cselekvésnek az indokaira hivatkozó, racionalizáló magyarázata is lehet oksági magyarázat¹⁶. Nézzünk egy példát! Tegyük fel, hogy egy bizonyos személy, nevezzük T-nek, a dubrovnikai vár fokáról a tengerbe vetette magát. Vajon mi okozta tettét? Nos, T. egyfelől mindig is szeretett magasról a tengerbe ugrálni¹⁷; másfelől amint a dubrovnikai várfalon sétálgatott, lepillantott a tengerre és eszébe jutott¹⁸, hogy itt a kiváló alkalom vágya kielégítésére¹⁹. Kicsit tétovázott – a várfal igencsak magas – de aztán a vágy győzött. Az ugrás oka az *Actions, Reasons, and Causes* szerint ez a hit-vágy-észlelés indok-komplexum, történetünk tehát oksági magyarázat.

Másfelől persze az ugrást kiváltó komplex hit-vágy-észlelés folyamat – az esemény-azonosság-itézis szerint – azonos T. valamilyen agyi folyamataival. Ha ezt az agyi eseményt és az ugrást fizikai

¹³Vagy nézzünk egy másik példát: „X tüsszentése megijesztette Y-t” illetve „X tüsszentése influenzával fertőzte meg Z-t”. A két oksági folyamatban X tüsszentésének különböző tulajdonságai, hangossága illetve bacillusterjesztő volta okságilag hatékony. Itt, szemben a hurrikános példával, nem lehet azzal próbálkozni, hogy az oksági hatékonyság/hatástalanság különbséget az esemény „intrinzikus” illetve relációs tulajdonságai közti különbségre vezessük vissza.

¹⁴Davidson (8).

¹⁵Davidson (2).

¹⁶Szemben a korabeli uralkodó nézettel, amelyet többek között Ryle, Anscombe, Kenny és Hampshire képviselt.

¹⁷Ez a diszpozicionális „proattitúd”.

¹⁸Ez a proattitúd diszpozíciót aktiváló észlelési esemény.

¹⁹Azaz, hogy tengerbe ugrálási vágya ezáltal megfelelően kielégíthető – ez az indok-magyarázat hit eleme.

jellemzőikkel írjuk le, akkor – elvben – szigorú fizikai törvények alá vonhatjuk őket, tehát deduktív-nomologikus magyarázatot is adhatunk az ugrás okáról.

Az indokra hivatkozó mondat viszont nem dedukálható szigorú, sőt valószínűségi pszichofizikai törvényekből sem (hiszen ilyenek sem léteznek Davidson szerint). A racionalizáló magyarázat tehát *nem* oksági magyarázat a deduktív-nomologikus modell szerint. Nem utal semmilyen általános összefüggésre, törvényre, amely összekötné az oksági viszonyban álló eseményeket – szemben a deduktív-nomologikus magyarázattal. Emiatt nem alkalmazható mentális események (pl. döntések, cselekedetek) jóslására sem²⁰.

Mindezt Davidson készségesen elismeri – viszont az oksági magyarázatok mindkét fajtáját legitimnek tartja. Így Kim bírálataira válaszolhatunk azzal, hogy a „redukcionizmus vagy epifenomenalizmus” érv az oksági magyarázat deduktív-nomologikus értelmezésének kizárólagos alkalmazásán alapul, és – részben erre támaszkodva – olyan esemény- és okságértelmezést próbál Davidsonra erőltetni²¹, amelynek elfogadása legfeljebb a deduktív-nomologikus magyarázat fogalom mellett szükségszerű. (Még ez a szükségszerűség sem biztos, de ennek kifejtésére itt nincs mód.) Viszont a racionalizáló magyarázat is oksági magyarázat. Davidson szerint az egyedi esetekre vonatkozó oksági magyarázatokkal szemben *nem* követelmény, hogy valamilyen általános oksági összefüggés, törvény nyilvánuljon meg bennük. Másfelől, mivel az események *nem* tulajdonságok vagy típusok megjelenítői, így az „indok-eseményeket” nem értelmezhetjük komplex hit-vágy-ézelés típusok egyedi megvalósulásáiként²². Az indokok *nem* mentális *tulajdonságok* – ebben Davidson egyetértene Kimmel. Viszont az indok-események mentális *események* és mentális *okok*, mondaná Kim ellenében.

Hogy a kétféle oksági magyarázat elkülönítése minden kételyt eloszlat-e az anomáliás monizmust illetően, további vizsgálatot igényel. Többek között megválaszolandó, hogy miként értelmezzük a kétféle magyarázat kapcsolatát. Ez pedig visszavezet kiinduló problémánkhoz, tudniillik, hogy milyen metafizika rejlik az anomáliás monizmus, a szellemi és a fizikai világ kapcsolatának davidsoni értelmezése mögött?

Számomra Davidson írásaiból a következő kép bontakozik ki. Az indokokra hivatkozó oksági magyarázatok a *cselekvő személy* (az ágens) szemszögéből adnak magyarázatot. Amikor valaki bizonyos indokkal cselekszik, akkor indokai cselekvési motivációt jelentenek, tehát *okok*²³. A szigorú fizikai törvényekből dedukálás viszont a *fizikai világ* (a „természet”, a „mechanizmus”) szemszögéből magyaráz, amennyiben az eseményt beilleszti a természeti folyamatok zárt oksági rendjébe. Itt nyilvánvalóan kínálja magát az asszociáció Kant két világára, a természet és a szabadság okságára. Davidson maga is ezzel a párhuzammal vezeti fel az anomáliás monizmusban rejlő „látszólag ellentmondást” a *Mental Events* bevezetőjében.

„ ‘...A legkifinomultabb filozófia és a legközönségesebb emberi ész egyaránt képtelen arra, hogy okoskodó csűrés-csavarással eltüntesse a szabadságot. Az észnek tehát fel kell tételeznie, hogy egy és ugyanazon emberi cselekedet szabadsága és természeti szükségszerűsége között nincs igazi ellentmondás, hiszen éppoly kevésbé adhatja fel a természet fogalmát, mint a szabadságát.

²⁰ Az indok-magyarázat tehát nem tekinti szimmetrikusnak a magyarázatot és predikciót, szemben a deduktív-nomologikus modellel.

²¹ Tudniillik, hogy az események tulajdonságok megjelenítői, illetve hogy az okság tulajdonságok közötti nomologikus kapcsolat.

²² Tehát mint indok-típusok előfordulását valakinek a mentális életében. Azaz – pontosan és magyartalanul – az indok-esemény nem egy tulajdonság instanciálódása egy individuumon egy bizonyos időpontban.

²³ Davidson (2).

Mindazonáltal ezt a látszólagos ellentmondást legalább meggyőző módon fel kell oldani, még ha sohasem foghatnánk is fel, hogy miként lehetséges szabadság. Hiszen ha a szabadság gondolata ellentmondana önmagának – vagy a természetnek, amely éppoly szükségszerű –, akkor teljesen fel kellene adni a szabadságot a természeti szükségszerűség javára.²⁴

Ha az emberi cselekedetek helyére, általánosítva, a mentális eseményeket tesszük, a szabadságot pedig felcseréljük az anomalitással, akkor az én problémám leírását kapjuk. És a kapcsolat persze még szorosabb, hiszen Kant szerint a szabadság maga után vonja az anomalitást.²⁵

Ilyen „kantiánus” értelmezés mellett azonban felmerül a kérdés: vajon fizikalista-e, vagy naturalista-e egyáltalán Davidson elmélete? E kérdés szempontjából alapvető, hogy tudunk-e naturalista értelmezést adni a két világ kapcsolatáról. Ezt kísérik meg az antiredukcionista fizikalisták, és újabban Davidson is, a ráépülés avagy szupervenienca fogalmának alkalmazásával.²⁶

Azonban: a ráépülés fogalmi körének egy részét, így a törvényekre alapozódó vagy definitív kapcsolat révén fennálló ráépülést az anti-redukcionista nem használhatják, hiszen ezek nomologikus vagy fogalmi redukciót vonnak maguk után a ráépülő és a bázis (szubveniens) jelenségek között. Így az anti-redukcionista számára csak az a reláció jöhet szóba, amit jobb híján „puszta ráépülésnek” nevezhetünk. Eszerint a mentális jelenségek ráépülése a fizikaiakra redukálhatatlan „nyers tény” – amit nem támaszt alá sem törvény, sem fogalmi (logikai) szükségszerűség. Ezzel azonban az a baj, hogy a mentális és a fizikai világ között „puszta ráépülés” tézise igen csekély információt hordoz e kapcsolat mibenlétéről. Tartalma egy – feltételezett – tény, nevezetesen a mentális és fizikai jelenségek bizonyosfajta együttjárásának állítása, nem pedig e tény magyarázata.

Világosság
2002/4–5–6–7

Ambrus Gergely:
Események és
neveik: Davidson
metafizikája

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Bennett, J.: *Events and their Names*, Oxford, Clarendon Press, 1988.
- Block, N.: „Anti-Reductionism Slaps Back,” in: www.nyu.edu/philosophy.html, 1997.
- Davidson, D (1): *Essays on Action and Events*, Oxford, Clarendon Press, 1980.
- Davidson, D. (2): „Actions, Reasons, and Causes,” In: Davidson (1).
- Davidson, D. (3): „The Logical Form of Action Sentences,” In: Davidson (1).
- Davidson, D. (4): „Causal Relations,” In: Davidson (1).
- Davidson, D. (5): „The Individuation of Events,” In: Davidson (1).
- Davidson, D. (6): „Events as Particulars,” In: Davidson (1).
- Davidson, D. (7): „Mental Events,” In: Davidson (1).
- Davidson, D. (8): „Thinking Causes,” In: *Mental Causation*, szerk. Heil, J. és A. Mele, A., Oxford, Clarendon Press, 1995.
- Davidson, D. (9): „Intellectual Autobiography,” In: *The Philosophy of Donald Davidson*, szerk. Hahn, L. E., The Library of Living Philosophers, Vol. XXVII, Chicago and La Salle, Open Court, 1999.
- Kant, I.: *Az erkölcsök metafizikájának alapvetése*, fordította: Berényi Gábor, Budapest, Raabe Klett, 1998.
- Kim, J. (1): *Supervenience and Mind*, Cambridge, Cambridge University Press, 1993.
- Kim, J. (2): „Multiple Realizability and the Metaphysics of Reduction,” In: *Philosophy and Phenomenological Research* 52, 1–26. In: Kim (1).
- Kim, J. (3): „Can Supervenience and ‘Non-Strict Laws’ Save Anomalous Monism?” In: *Mental Causation*, szerk. Heil, J. és Mele, A., Oxford, Clarendon Press, 1995.
- Rorty, R.: „Davidson’s Mental-Physical Distinction,” In: *The Philosophy of Donald Davidson*, szerk. Hahn, L. E., The Library of Living Philosophers, Vol. XXVII, Chicago and La Salle, Open Court, 1999.
- Vermazen, B.: „Establishing Token-Token Psychophysical Identities,” In: *The Philosophy of Donald Davidson*, szerk. Hahn, L. E., The Library of Living Philosophers, Vol. XXVII, Chicago and La Salle, Open Court, 1999.

²⁴ Kant, 71. o.

²⁵ Davidson (2).

²⁶ Vö. pl. Davidson, (8).